

משנת החזון שלמה גליון

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל ליוון עשיר תוכן לשולחן השבת

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת לך לך תשב"ץ 251

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,

ב"קו הינוקא" 03.550.2228

פנינים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

לאמר כי הרימו המלך

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם (יב, א). דרשו חז"ל במסכת ברכות (דף יג ע"א) שמה שהיה נקרא בתחילה 'אברם' הוא מלשון שנעשה בתחילה 'אב לארם', אבל לבסוף נשתנה שמו ל'אברהם' על שנעשה לבסוף אב לעולם כולו. ובספר הישר (פ' נח) מובא שקראו תרח 'אברם' על שמם שבלידתו 'הרימו את האב' ונישאו אותו במעלות המלכות, כי היה תרח שר צבא נמרוד, והיה אז גדול מאד בעיני המלך וכל עבדיו ואהבו אותו ונישאו אותו מאד, וכאשר נולד לו בנו אברם כשהיה תרח בן שבעים, הרימו אז המלך ונישאו אותו מעל כל השרים, ועל שם זה קרא לו תרח 'אברם'. ויש לרמוז זאת בלשון חז"ל שנעשה אב לארם, היינו שאביו תרח נתגדל בזכותו בארם, וכן עולה מנין הכתוב (בראשית יא, לא) **"ויקח תרח את אברם"** (עם "ג האותיות והכולל), כמנין **"תחלה נעשה אברם אב לארם"** (עם ה' התיבות).

ויצאו... ויבואו

וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן (יב, ה). כתבו בעל הטורים (יב, א) ורבינו יהודה החסיד בספר גימטריאות (עניינים שונים סי' שמ) והרוקח (פ' לך לך) שתיבת **"אראך"** עולה כמנין **"בעננים"**, מלמד שהיו עננים הולכים לפני אברהם ושרה ומראים להם הדרך. ויש לומר שנרמז בזה מה שדייק באגרא דכלה (פ' לך לך) בלשון הכתוב שקפצה להם הדרך, על אף שלא נזכר הדבר בדברי חז"ל. שהרי אמר הכתוב **"ויצאו... ויבואו"**, היינו שתיכף כאשר עשו את אשר נצטוו לצאת מחרון, תיכף נמשך מהתעוררות ליבם בדבר שקפץ לנגדם ארץ כנען. ובאופן נוסף ביאר זאת, שהם יצאו על מנת ללכת ימים רבים ארצה כנען, ועשה להם הקב"ה נס ובאו תיכף לארץ כנען מבלי שהיית זמן. וכבר דייק וכתב כן בשפתי כהן (יב, ה), וביאר שמפני שאמר לו הקב"ה **"אל הארץ אשר אראך"**, לך תיכף קפצה להם הארץ ומצאו עצמם בתוכה, וכתב עוד, שקל וחומר הוא מאליעזר עבד אברהם שקפצה לו הארץ בלכתו להביא את רבקה (סנהדרין צה. תנחומא ויצא ג), ואם לעבדו של אברהם קפצה הארץ, לאברהם עצמו לא כל שכן.

וירד אברם מצרימה

וַיְהִי יָרֵב בְּאֶרֶץ וְיָרַד אַבְרָם מִצְרִימָה (יב, ט). ביאר הנועם אלימלך (באגרת הקודש שבסוף הספר), שלכך יצא אברהם אבינו לארץ מצרים על אף

שהקב"ה אמר לו **"לך לך לארץ כנען"**, מפני שאפילו שראו כולם שניצח אברהם את נמרוד באור כשדים כאשר הציל אותו הקב"ה מכבשן האש, עם כל זה לא היה נס גדול זה מספיק להם ליושבי ארץ כנען בכדי להאמין בדרכו של אברהם אבינו ע"ה, וכאשר נתפשט הרעב בארץ ישראל תיכף כאשר בא לשם אברהם, אמרו הכנענים יושבי הארץ שמחמת שבא אליהם אברהם אירע להם מקרה זה, ולכך ירד אברהם מיד למצרים, בכדי להשקיט הדבר לבל יתפשט הדבר על כל פנים בין יושבי מצרים.

ותמלוך שרה במצרים

וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרֵעָה (יב, טו). בדרשות חתם סופר (ח"א, דף צד ע"ב) כתב בשם הרמב"ן בפרשת לך לך (ואינו לפנינו), שמלכה שרה על מצרים שש חדשים, עד שנתנגע פרעה, וזאת היתה טענת יהודה ליוסף **"כי כמוך, כפרעה"** (בראשית מד, יח), שאף שאין ראוי למי שאינו מזרע מלוכה לדבר עמך בלי אמצעי, אמנם אנכי חשוב ונכבד וראוי לדבר גם עם פרעה בעצמו, וכל שכן שראוי אני לדבר עמך, שהרי פרעה הזקן אבי אביו של זה לקח את אם אבי לאשה, והיתה מולכת ששה חדשים, ולאחר מכן נתנגע נגעים גדולים ועל כרחו החזירה לבעלה אבי זקני, ומובן שבזה לא ירדה מגדלותה וכבוד מלכותה, ואני מבני בניה.

במדבר על העין

וַיִּמְצְאָה מְלֶאכֶּה ה' עַל עֵינֵי הַמִּימִים בְּמִדְבַּר עַל הָעֵינִי בְּדֶרֶךְ שׁוּר (יז, טז). תרגם אונקלוס **"בדרך שור"** - באורחא דחגרא, ובמסכת גיטין (בדף ב ע"א) אמרו שחגר היא עיר מחוץ לארץ ישראל, ועל פי זה ביאר הספורנו (יז, טז) ש'שור' היא שהיא עיר בגבול ארץ ישראל או חוצה לארץ, והודיע בזה הכתוב שהיה בדעתה של הגר לצאת מארץ ישראל. והרד"ק (יז, טז) כתב ש'שור' הוא קרוב לארץ מצרים, והודיע בזה הכתוב שרצתה הגר לשוב לארץ מולדתה במצרים. והרש"ר הירש (יז, טז) כתב, שבזכר מאורע זה נעשה מעיין זה למעיין מפורסם, והוא בדרך למדבר הגדול והנורא וצמאון אשר אין מים, וכל השיירות העוברות במדבר מצאו בו מרגוע להשיב את נפשם. וכבר כתב מעין זה האבן עזרא (יז, טז) שזהו שאמר הכתוב **"על כן קרא לבאר באר לחי רואי"**, שהוא כעין ציון וסימן לשנה הבאה, שכל שיהיה חי לשנה הבאה יבוא לשמוח בבאר זו, כי בכל שנה היו חוגגים הישמעאלים אל הבאר הזאת, וגם היום יקרא באר זמום.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444

זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00

דוא"ל: contact@hayanuka.com

לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

זאתה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:

גאולה בת דינה, דוד ורות בני חנה, ראו דוד דרור בן רונית, אבי אברהם בן עליזה, רוזט שושנה בת אסתר, נחמן חוטה בן נעומי.

להצלחת: דוד בן שרה

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
18:02	17:24	16:14	ירושלים:
17:58	17:22	16:32	בני ברק:
17:58	17:23	16:33	חיפה:
18:01	17:25	16:35	באר שבע:

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו שליט"א

"אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א)

משיעור יום חמישי כ"ח סיוון תשע"א

א

תכלית עבודת התפילה היא שנובא על ידה לגאולה וגילוי מלכותו יתברך, והוא ענין ריבוי הכוונה שגילה רבנו האר"י בברכת אבות שבתפילת העמידה כאשר אומרים 'ומביא גואל לבני בנייה למען שמו באהבה', כמובא בשער הכוונות (דושי העמידה ב), מפני שכל הגאולה היא למען גילוי כבוד שמו, כפי המתגלה בעת העמידה לתפילה. כי אדם הרוצה לצאת לגאולה רק מתוך שְׂקָץ הוא ביסורי הגלות, לא זוהי הציפיה לגאולה כראוי, שהרי כל בריה שתהיה מונחת בשבי בוודאי תחפוץ לצאת מהשבי וליתן קץ ליסוריה, אלא האמונה והציפיה לביאת המשיח הוא גם מפני גלות יצר הרע והסתרת כבוד שמיא, וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (ט, ב) שמפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח, בכדי שינוחו ממלכויות שאינם מניחות להם לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן, וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כדי שיזכו לחיי העולם הבא, לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר (ישעיה יא, ט) על ימים אלו "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ועוד נאמר (ירמיה לא, ג) בהם "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה', כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאום ה', כי אסלח לעוונם, ולחטאתם לא אזכור עוד", ועוד הבטיח לנו בהם הקב"ה "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר" (יהזקאל לו, כ), וזוהי תכלית דרך התפילה, שלימדה אותנו התורה, שעיקרה היא להביא לגאולה מתוך הזעקה על גילוי כבוד מלכותו יתברך שיתפשט אז, ולזה תקנו לנו חכמים לסמוך הגאולה לתפילה כמו שאמרו במסכת ברכות (דף ד ע"ב).

וזוהי תכלית עבודת התפילה אותה ירשנו מאבותינו אברהם יצחק ויעקב, שהרי עוד קודם לאברהם היו צדיקים גדולים ונוראים ומאד, כאדם חנוך נח שם ועבר, אלא שהיו צדיקים אלו באים לדרגות קדושה עצומות והיו מדקדקים בעצמם בכל מיני שלימות במדרגות עצומות ונוראות שהשיגו, אבל אברהם כנגדם לא היה עוסק כלל בעצמו, ולא היה חושב אלא משמו ומלכותו יתברך, ולא היה בודק בעצמו באיזה מדרגה הוא, אם צדיק הוא או בן צדיק אם לאו, וכן אם למדן הוא, וכי אכן טבעו רע או טוב, וכי מהו שיעור תיקון מידותיו, וכל כיוצא בזה, אלא היה מודד עצמו בכל דרכיו האם יזכה בהם ועל ידם לגלות מלכותו יתברך, והיה נותן ונושא תמיד את עיניו שתייה כל עבודתו על צורך גבוה וגילוי כבוד שמיא, ועל זה היה חושב ומתפלל תמיד, ועל זה היה פועל במעשה תמיד, כענין שנאמר בו (בראשית כא, ג) "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם" ודרשו זאת בתנחומא (לך לך, יב) ובבראשית רבה (לט, טז) שהיה מקריא שם ה' כפי הנבראים והיה מגלה להם ממצאיאיתו יתברך שמו. ובדרך זו הלכו אחריו יצחק ויעקב, עד שנעשתה דרך זו לכלליות מדרגת שלמות אמונת ישראל, כמו שאמרו בתנא דבי אליהו (פרק כה) שחייב כל אחד ואחד מישראל לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, שיחפש וידרוש תמיד אחר דרכם זו שהורישו לנו אחריהם בגילוי כבוד מלכות שמיא.

ב

וכאשר חותר ודורש האדם מתי יגיעו מעשיו למעשי אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, נעשה הוא ראוי לשפע הברכה והעשירות בהם הם נתברכו, וכפי שהעיד הכתוב (בראשית כד, א) באברהם "וה' ברח את אברהם בכל", ודרשו זאת במסכת בבא בתרא (דף טז ע"ב ובדף קמא ע"א) שִׁבְתָּ היתה לו לאברהם ובכל שמה, ו'בת' זו מרמזת על ענין השכינה, כמו שאמר רשב"י בזהר ויחי (בדף ריט ע"א) וכן אמר הרע"א מהימנא בזהר כי תצא (בדף רעו ע"ב), שמתוך שהיתה כל נוגמת אברהם בעבודתו לפני ה' ב"ה לשם אותה הבה, היא בת המלך הקדוש, זכג לסוד הברכה ומדרגת העשירות, כי 'בת' זו היא כנגד מדרגת יום השבת קודש ומדרגת ארץ ישראל, שעת שניהם נתן הקב"ה לישראל במתנה, כמו שאמרו במסכת שבת (בדף י"ע ע"ב) בענין השבת, וכענין שנאמר (במדבר יג, ב ועוד) בארץ ישראל "אשר אני נותן לבני ישראל", וכאשר היתה כל מגמתו בעבודתו לפני ה' ב"ה על בת המלך הקדוש וגילוי כבוד מלכותו יתברך בעולם, נעשה ראוי לשפע הברכה והעשירות בכל טוב ומכל טוב. וכן הוא בכל אדם, שעל אף שמדרגת האבות גדולה ועצומה היא מאד, עם כל זה גם כל אחד מישראל יכול הוא לילך בדרכם מתוך שישתף שם שמים בצער, ובזה נעשה אף הוא ראוי לשפע הברכה והעשירות כפי דרגתו, וכמו שאמרו במסכת ברכות (בדף סג ע"א) שכל המשתף שם שמים בצער כופלין לו פרנסתו.

וזהו עיקר חילוקי מדרגות עבודת הצדיקים והקדושים, שכפי שקרובים הם יותר לעבודת האבות הקדושים שלא הביטו ופנו לצרכי עצמם והיו מחפשים ודורשים תמיד רק לגלות מלכותו יתברך בעולם והתפללו תמיד רק על צורך שמים, כן כפי דבקות הצדיקים במדרגתם זו זוכים יותר ויותר להכלל במדרגתם ולהיות רועים נאמנים לבני דורם בגילוי כבוד מלכות שמים כמדרגת האבות הקדושים. והוא גם החילוק בין מדרגת כל אחד מישראל כלפי חבירו, שכל שיטה האדם מחשבתו וליבו ורצונו מכל ענין 'הרצון לקבל', ויגדל ליבו ורצונו בענין הגדלת ופרסום כבוד שמים בעולם, כן גדול הוא במעלה יותר ויותר.

והוא שאמרו במסכת עירובין (בדף יג ע"א) שכל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו, ועוד אמר אליהו הנביא בתנא דבי אליהו (פרק יג) ובמדבר רבה (ד, ט) שכל המרבה כבוד שמים וממעט כבוד עצמו, כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה, וכל הממעט כבוד שמים ומרבה כבוד עצמו, כבוד שמים במקומו, וכבודו מתמעט, שכאשר בורח האדם מן הכבוד בעולם הזה מתוך שמבין שהכבוד שייך לה' ב"ה לבדו, ומתוך כך מחפש הוא תמיד אחר כבודו יתברך, לגדל ולרומם את כבוד מלכותו יתברך בעולם יותר ויותר, הנה בזה אותו הכבוד של השי"ת רודף אחריו במחשבתו בכדי שיגלה לכל הנבראים, וזוכה הוא ליטול חלק בגילוי כבוד מלכות שמים בעולם מעין מדרגת האבות הקדושים, וכמובא שם בתנא דבי אליהו (פרק יג) שכל תלמיד חכם המלמד תורה ברבים לישראל לשם שמים, ואינו נושא פנים לעשיר ולעני, אלא מקרא הוא מקריא את כולם כאחת, ומשנה הוא שונה את כולם כאחת, מתוך כך הקב"ה מרחם עליו ונותן בו חכמה דעה בינה והשכל, ונותן לו חלק עם הצדיקים אברהם יצחק ויעקב.

ג

וכך היא עבודת התפילה שישתף שם שמים בצערו וגם בכל מה שמתפלל על עצמו צריך שישתף שם שמים בחסרונותיו, כגון שמתפלל לחשק והצלחה בתורה, יבקש שיבוא על ידי זה לדבוק בו יתברך ויהיה לה' ב"ה נחת רוח מלימודו, וכן כל כיוצא בזה. כי עיקר מטרת עבודת התפילה היא שיבוא לקשר מעין מדרגת עם השי"ת, שכאשר יש לאדם חיסרון, מטרת הדבר היא שמתוך החיסרון יבוא להיות בסמוך יותר אצל השי"ת, וכאשר משיג ומבין האדם שהקשר שלו עם השי"ת הוא החשוב לו ביותר מהשלמת חסרונו, בזה יתמלא חסרונו, כי לא יביאהו השפע לעזוב חלילה את הקשר והדבקות עם השי"ת.

וזהו שציוה הקב"ה לאברהם 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך', שילך ויעזוב את דרך נטיית ליבו אחר רצונותיו הפרטיים כפי המושרש בו מארצו ומולדתו ובית אביו, ויחפש וידרוש אחר גילוי כבוד מלכותו יתברך בעולם, שהיא עיקר ושורש כל רצונותיו באשר הם, ומעשי האבות סימן הם לבנים לדורות, שכשאר יש מחשבה לאדם שאילו היה מתוקן במידותיו וטבעו בוודאי היה מגיע לשלימותו ומילוי כל חסרונותיו, ולכך תולה את מדרגתו בגשמיות ורוחניות במה שלא בא מבית קדושים וצדיקים או משרש קדוש, או שאין נשמתו גבוהה כל כך, או שלא נתגדל בסביבה של צדיקים, וכל כיוצא באלו הדברים, ומפי שסובר בדעתו ומחשבתו שתלוי הכל בדברים הללו וכיוצא בהם, לכך מתפלל וחפץ הוא תמיד להשיג את שלימות חסרונותיו ברוחני וגשמי כפי הנדמה לו לשלמות כראוי, אמנם מתוך שעסוק הוא תמיד בעצמו ובמדרגותיו, אם עשיר הוא או עני, אם צדיק הוא אם לאו, אם למדן הוא או עם הארץ, וכן כיצד נישא שמו בפי הבריות, וכל כיוצא באלו הדברים, הנה בזה לעולם אינו יכול לשמוח בחלקו, ומתוך כך בא לידי קנאה וריחוק מהשי"ת, עד שמטרתו בעבודתו אינה לבוא לדבקות בה' ב"ה, אלא להיות גדול במעלה יותר מאחרים, ולהשיג את המדרגה הגבוהה ביותר כפי הנראה בעיניו שיכול הוא להשיג, וחושק הוא תמיד להיות גבוה ועליון מן כל, ובכל זה בא לידי קנאה ותחרות, והולך הוא ומתרחק מהשי"ת.

וכל זה הוא שורש כל הדינים והגזרות הרעות הבאות חלילה לעולם, ששורשם בתורה הוא בכל דיני התורה הפוסקים ושופטים בין איש לרעהו, שבזה הוא התורה לתקן ענין זה של הקנאה וההבטה של האדם חוץ למקומו, שמביט הוא במקומו של חברו עד שבא חלילה לכדי היזק וכיוצא בזה מהמשפטים והדינים, כי אילו לא היה נותן האדם עיניו במה שאינו שלו, לא היה נצרך לבוא לכדי כל דיני התורה, שמפני שאינו מקנא לחברו אין צורך לדיינים לשפוט ולדון בניהם. כי הוא כלל, שכל מה שנעשה דינים וגזרות רעות בעולם הוא מפני הקנאה, ושורש הכל הוא מה שבא קין להרוג להבל מתוך שנתקנא בו, שמכך נעשו דינים וגזרות רעות בעולם מצד מעשי קין, וסוף דבר הביאו לכדי המבול, וכענין שמובא בבראשית רבה (כב, יב, ב) לה ושמות רבה (לא, יז) שבמי המבול נמחו כל זרע קין, כי רק מצד מידותיו ודרכיו שהלכו בהם זרעו אחריו נגזר עליהם כליית המבול.

אך כאשר אין מביט ועוסק האדם תדיר בארבע אמותיו למדוד תמיד מהו שיעור מדרגתו, אלא רודפות אותו תמיד מחשבות על כבודו של ה' ב"ה, וכיצד יהיה יכול לקדש שמו יתברך בעולם ולגלות כבודו, הנה בזה מתבטלת ממנו מידת הקנאה ויבוא לשמוח בחלקו וזוכה לברכה ולעשירות, וכענין שהעידה התורה באברהם שברכו הקב"ה שהוא היה "כבוד מאד במקנה בכסף ובזהב" (בראשית יג, ב), שהיה הדבר מתוך שנתבטל אצלו ענין הקנאה הבאה מתוך שעוסק אדם רק בעצמו ומדרגתו כפי הראוי לו בארבע אמותיו, שבזה האייר בו אור החסד הגמור וההשפעה, ובא לכדי הברכה והעשירות.

ד

ובעבור זה ציוה הקב"ה לאברהם 'לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך, ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה', כי הברכה והעשירות נשפעת מצד מדרגת ארץ ישראל, שהיא כנגד השכינה שכל השלמות כלולות בה, וכמו שהעיד בה הכתוב (דברים ה, ט) "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, לא תחסר

כל בה", שהיא מצד מדרגת השכינה הנקראת 'כל' מאחר שכל השלמויות כלולות בה, וכמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז (בתיקון לט, דף ע"ב) שבשכינה 'אתעבדו כולהו'. כי עשירות אמיתית אינה כמו שסוברים ומדמים העולם בדעתם לעשירות ושפע, כי עשירות זו בוודאי מלאה בחסרונות היא, אלא כפי דעת התורה עשירות נחשבת כאשר אין חסר לאדם דבר, ויש בה לכל הטוב הצריך לאדם, ומגיע האדם להשגה ודעת שיש לו 'כל', וכפי שאמר יעקב לעשיו "יש לי כל" (בראשית לג, יא), שהיא סוד בת מלך והשכינה הקדושה הנקראת 'בכל' כאמור, כי כאשר יש לאדם במחשבתו את כבוד שמים והתכלית הנצחית, יש לו כל, כי שורה עימו השכינה שהיא כוללת את השלמויות כולם.

וזה שנאמר לאברהם 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך', סיימן הוא לדורות לכל אחד מישראל שיצא מהמחשבה והחכמה שתופס הוא בדעתו על עצמו עד עתה, בעסק עצמו וארבע אמותיו כאשר מתפלל הוא ללא שמשותף בה שם שמים בצערו, וכענין שאמר רבי אלעזר בזהר לך לך (דף ע"ה) שצויה לו בזה הקב"ה לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא (לך לך מחכמה זו ומאשגחה והתבוננות זו), היינו שיצא האדם מתפיסת דעתו על דרך עבודתו עד עתה, שקושר האדם את גורל עבודתו לפני השי"ת כפי מקומו שנוגד בו וכפי טבעיו ומידותיו ונימוסי בית אביו, שכל זה הוא כנגד 'ארצך ומולדתך ובית אביך', אלא מורה הקב"ה לאדם שילך אחריו 'אל הארץ אשר אראך', שתהיה כל עבודתו לשמו יתברך, וכענין שנאמר (בראשית ב, כד) "על כן יעזב איש את אביו ואת אימו ודבק באשתו", שיצא האדם ממחשבתו התמידית על מדרגתו והשלמת חסרונותיו, וידבק בשכינה הכלולה מכל השלמויות כאמור.

כי כל אחד מישראל יש לו חלק ונחלה ב'ארץ' ובענין גילוי כבודו יתברך, ובכדי שיגלה מהי תכלית בריאתו ועבודתו בזה העולם צריך הוא לילך אחר השי"ת ולעזוב את נטיית ליבו אחר שלמותו בעצמו כפי הנדמה לו בעיניו לשלמותו ומדרגתו בארבע אמותיו, ואז יראה ה' ב"ה את כל הטובות הראויות לו באמת, ואת השגחתו המופלאה שמשגיח הוא עליו בפרטיות בכל דרכיו בעולם. ולזאת יבוא האדם מתוך שישתוקק תמיד מתי יגיעו מעשיו למעשי האבות, שישתף שם שמים בכל עבודתו ובכל צערו וחסרונותיו בעולם, עד שיראה ה' ב"ה את דרכו הפרטית כיצד יבוא לגלות כבוד מלכותו, וכענין 'אל הארץ אשר אראך'. אמנם בתחילה רחוק הדבר מהשגת האדם ואינו יודע כלל להיכן צריך לבוא ולהגיע, כי הוא כענין שאמר הקב"ה לאברהם 'אל הארץ אשר אראך' ולא יגלה לו הארץ מיד בכדי לחבבה עליו, כמו שאמרו בבראשית רבה (לט, ט), וכן לא מגלה הקב"ה את תכלית מדרגתו בעולם בענין גילוי כבוד שמיא, בכדי שידרוש ויחותר אחר זה ויתר ויתר יבוא לדבוק בו מתוך מקומו ומדרגתו באמת. ועל זה אמרו שם בתנא דבי אליהו רבה (פירק כה) שחייב כל אחד ואחד מישראל לומר **מתי** יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, שלשון זו 'מתי' מורה על השתוקקות לדבר הרחוק מהשגת האדם, וכענין הכתוב (בתהלים מב, ג) "מתי אבוא ואראה פני אלהים", והוא מפני שענין זה אין מכירו האדם בתחילה כלל, והוא טעם של לימוד ותפילה שלא ראה וטעם האדם מעולם, וכאמור.

ה

ולזה באים מתוך שמתקנים תחילה למדרגת האזנים והשמיעה, ומתוך כך באין לתקן גם למדרגת העינים והראיה, שהיה יכול לראות את הדרך בה ישכון האור כפי תכליתו וחלקו בעולם בענין גילוי כבוד מלכות שמיא, וכפי שכאשר שמע בתחילה אברהם לדברי ה' ב"ה שאמר לו 'לך לך', שזכה לשמוע לדבר ה', וכפי שהעיד עליו הקב"ה "אשר שמע אברהם בקולי" (בראשית כו, ה), מתוך כך הבטיחו הקב"ה גם על מדרגת העינים וצויה עליו 'אשר אראך'. וכן הוא בכל אדם, שכאשר מתקן האדם למדרגת השמיעה, ששומע הוא לדברי חכמים מוסרי התורה המלמדים אותו הדרך הנכון כיצד יש לעבוד לה' ב"ה ולהתפלל כאמור, בזה משיג הוא התנוצצות במדרגת 'ראיה' לראות הדרך בה צריך הוא לעבוד לה' ב"ה ואשר לשמה הוא נברא, ובה זוכה האדם לברכה ולעשירות מצד שפע השכינה שיש בה כל כאמור, שעיקרה הוא ביטול ענין הקנאה והמחשבה מענין מדרגת עצמו תמיד, וכאמור.

וזה ראשית תיקון הדעת שעל ידו נוכל לזכות לתפילה וגאולה, וכנרמז בכתוב 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ', שברא הקב"ה לכל העולם בכדי שיבוא אחד מישראל וישתף מעשה שמים וארץ בתפילתו, וכאמור. ונרמז הדבר בתיבת '**בראשית**' שיש בה תיבת '**בת**' ותיבת '**רא**' ואת האות **ש**, 'שבת' היא כנגד השכינה שהיא בת המלך כאמור, ו'**רא**' הוא כנגד מדרגת הראיה, והש' הוא כנגד מדרגת השמיעה, וכמו שדרש רשב"י כל זה בתיקוני זוהר (תיקון מ, דף פ"א) על מה שכתוב (תהלים מה, יא) "שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך".

עם סגולה

סגולות ועצות ייחודיות שנגלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

- א. רבנו הזכיר את מה שמבואר בפרי עץ חיים (שער הלימוד פרק א) שלימוד ההלכה בעיון משבר את קליפת אגוז החופפת על המוח, וביאר רבנו שקליפת אגוז זה הכוח המדמה והדמיונות של האדם, ולימוד ההלכה מיישר את השכל של האדם. ב. הזכיר רבנו שאדם הלומד הלכה יתמקד בעיקר בטור ובית יוסף ושולחן ערוך, ויקפיד על לימוד הבית יוסף

ש'שמעי' מרמז למה שתחילה לכל הוא תיקון השמיעה לדברי חכמים כאמור, וכענין 'אשר שמע אברהם בקולי', ולאחר מכן זוכה למדרגת 'וראי', שהוא תיקון הראיה והדעת בענין תכליתו וחלקו בעולם בענין גילוי כבוד מלכות שמיא, וכענין 'אל הארץ אשר אראך', שכלל זה בא האדם מתוך שיוצא האדם מהעיסוק התמידי בעצמו לבד, ובא לכדי מידת החסד וההשפעה בגילוי, וזהו כענין 'ושכחי עמך ובית אביך', וכענין 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך', וכאמור.

ו

וכאשר שומר האדם עיניו מלהביט ולהשוות חלקו כלפי אחרים, יכול הוא לראות את הדרך שלו בתורה ולשמוח בחלקו, וכענין שאמרו במסכת סוטה (דף ט"א) שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו, כי אז אין יכול האדם לשמוח בשלו, שהרי עיקר השמחה באה מלמעלה, מה ב"ה, כמו שאמר ההוא סבא בזוהר תצוה (בדף קפ"ד ע"ב), אלא שצריך האדם לעשות בתחילה איזה רושם של שמחה מלמטה שימשוך עליו את השמחה מלמעלה כמו שאמר שם הסבא, וזהו מתוך שישמור עיניו מלהביט במה שאינו שלו, בזה יתנו לו שמחה מלמעלה, לשמוח בשלו, שהוא ענין העשירות הנשפעת בארץ ישראל מצד מדרגת השכינה הנקראת 'כל' כאמור, שהיא מדרגת ראייה באספקלריא דנהרא. ועל זה אמר בן זומא במסכת אבות (ד, א) שעשיר הוא מי ששמח בחלקו, כי הסימן לעשירות הוא ששומר הוא מליתן עיניו במה שאינו שלו, שבזה נשפעת לו שמחה מלמעלה, וכאמור.

והוא כל עיקר דרך קבלת התורה, שיתן האדם עיניו בחלקו שלו בכל עבודתו יתברך בעסק התורה, שבזה יבוא לדבוק בחלקו בתורה באמת ולזכור כל לימודו. ומתוך שדבק משה במידה זו לשמוח בחלקו, השיג והמשיך לכל התורה שבידו, שהרי יכול היה משה לקבל התורה ביום אחד, אלא שהיה לומד התורה ומשכחה עד שנתנה לו במתנה, כמו שאמר רבי יוחנן במסכת נדרים (בדף לח ע"א), כי באמת רחבה ועצומה היא התורה מאד, והיה משה צריך ליקח וללקט בצמצום גדול רק מה ששייך לעולם, ולהביט רק בדרך צמצום התורה כפי שיש לגלותה בעולם, ולכך היה לומד התורה ומשכחה, כי השכחה היא מצד המרירות והיעיבוב, אבל מתוך שהיה מביט רק בשלו וחוזר על תלמודו בכדי להביט יותר ויותר כמה שקנה כבר בחלקו בתורה, נשפעה בו שמחה מלמעלה בדרך מתנה עד שזכר לכל התורה. ולכך על אף שקבל משה לכל התורה עם כל זה היה חוזר עליה בפני ישראל, בכדי להראות להשי"ת ששמח הוא בחלקו בתורה, ולכן אמר לנו הקב"ה "זכרו תורת משה עבדי אשר צויתני אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים" (מלאכי ג, כב) שנקרא 'עבדי' על שם שהיה חוזר על התורה כמו שדרש הלל במסכת חגיגה (בדף ט"ב) מה שנאמר במלאכי (ג, יח) ביום הדין הגדול לעתיד לבוא "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו", שמה שמכנה הכתוב 'עבדו' ומה שמכנה 'לא עבדו' שניהם צדיקים גמורים הם, אלא שאינו דומה השונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד, כי בזה ניתן לו שמחה מלמעלה לשמוח בחלקו ולזכור לכל התורה, וזו היתה מדרגת משה, כמו שאומרים בשבת שחרית 'ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו', שהיה משה שמח בחלקו שקבל מלמעלה מתוך שהיה נאמן שלא להביט במה שאינו שלו, ולכך קיבל את התורה בסוד מתנה כאמור, שהוא השפעה מלמעלה, וכענין ארץ ישראל והשבת שנאמר בהם לשון מתנה, וכאמור.

ועל זה נאמר באברהם שהוא היה 'כבד מאד במקנה בכסף ובוזהב', שהכסף והזהב הוא קצה וסוף קומת העשירות, כי עשירות דקדושה היא שיביט האדם בכל מה ששלו לבד, ויטול האדם חלקו בתורה עד שתושפע בו שמחה במתנה מלמעלה בכל דרך עבודתו, וכך היה אברהם הולך אחרי השי"ת ומבטל כל הבטה על אחרים, וכענין 'לך לך מארצך' וכאמור, עד שקיבל לעשירות דקדושה, שהיא מדרגה שכל עבודתו היא לצורך גבוה לבד, ולכך השיג גם לקצה קומת העשירות שהוא הכסף והזהב שנברא לפאר בו בית המקדש כמו שאמר ריש לקיש בבראשית רבה (טו, ב), וזה שאמרו שם במסכת נדרים (דף לח ע"א) ובירושלמי שקלים (פ"ה ה"ב) שמפסולת הלוחות נתעשר משה, כי העשירות דקדושה הם מה שנטל הלוחות עצמם הכלולות כולם בדיבור 'לא תחמוד' כמו שאמר רשב"י בזוהר חדש כי תשא (בדף נה ע"ב), שהוא שמירת העינים מלהביט ולהשוות עצמו כלפי אחרים, וקצה ופסולת העשירות היא הכסף והזהב שניתן לו לפאר למשכן ה', ולכך הבטיח ה' ב"ה לאברהם בברית בין הבתרים בתכלית יציאת מצרים "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", היינו שאחרי שוועה וזעקה זו שזעקו במצרים יבואו להשיג לכל המדרגות האמורות, עד שיזכו לירש את ארץ ישראל שנאמר בה 'לא יחסר כל בה', שנשפעים בה השלמויות כולם ואין בה חיסרון כלל, ויבואו לכל השלמויות בגאולה השלימה העתידה לבוא מהרה בימינו.

לימוד הלכה

- א. ולא יקפז ישר לשולחן ערוך, כי בבית יוסף טמונים כל יסודות ההלכה ואי אפשר להבין כראוי את השולחן ערוך בלי לימוד הבית יוסף.
- ב. רבנו הזכיר שבששת ימי השבוע שהם ימי המלאכה צריך ללמוד הלכה, ובשבת שזה כנגד עולם האצילות ישנה מעלה גדולה להתעסק בתורת הסוד ובלימוד הזוהר הקדוש.

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

מהו הזן המסוכן ביותר של הנבראים?

רבנו הזכיר שאותם אנשים המשתמשים בשם התורה בכדי לבזות ולהשפיל את חבריהם, הם הרבה יותר מסוכנים ממי שעובר על התורה, וכמו שכתבו התוספות במסכת תענית דף ז' עמוד א' שזהו לימוד שלא לשמה, ועליו אמרו עליו במסכת ברכות דף י"ז עמוד א' שנוח לו שלא נברא, כי אדם העובר על התורה יודעים כולם שהוא עובר על התורה, אבל מי שמשתמש בתורה בכדי לפעול נגד התורה, זהו הדבר החמור ביותר. ואמר רבנו שמה שאנו רואים היום שגם אנשים שלומדים הרבה תורה נכשלים בעבירות ויש להם יצר הרע, אף שאמרו חז"ל במסכת קידושין דף ל' עמוד ב' שהתורה היא התבלין ליצר הרע, זהו מפני שלא לומדים את התורה, אלא לומדים את השכל והרצון שלהם ומכניסים אותו לתוך התורה, וזה מה שמביא אותם להשתמש בתורה כנגד התורה וללמוד כדי לקנטר ולהתגאות חלילה.

מה המקור והטעם למנהג קניית קבר בחיי האדם?

רבנו הזכיר שהמקור למנהג לקנות קבר בחיי האדם הוא בספר קב הישר פרק ו', והחתם סופר בספרו תורת משה פרשת חיי שרה למד זאת מהנאמר באברהם אבינו "בקברי אשר כריתי לי", וכך היו נוהגים הרבה צדיקים, כי זה מזכיר לאדם תמיד את התכלית והמטרה שלו בעולם, שאמר עקביא בן מהללאל במסכת אבות פרק ג' משנה א' 'דע מאין באת, ולאן אתה הולך', וכמנהג הישמח משה זיע"א שהיה נוהג ביום הולדתו ללכת לקברו שקנה לעצמו בחייו, ולשכב בו עם תכריכים בכדי לזכור את תכליתו בעולם, וכאשר אדם קונה לעצמו קבר הוא חוקק בעצמו שהעולם הזה עראי, וכבר מעכשיו מכין הוא עצמו לעולם הבא.

איך אפשר להרגיש את הקב"ה בכל רגע בחיים?

רבנו ביאר את מה שכתב רש"י בפרשת נח על הפסוק "צהר תעשה לתיבה", שיש אומרים ש'צהר' הוא חלון, ויש אומרים אבן טוב, שהאדם דומה לתיבה המושלכת בלב ים, והגילוי אלהות שנשפע לו לפעמים בליבו, שיש פעמים שדומה הדבר לאבן טובה המאירה מבפנים בין ביום ובין בלילה ללא שינוי, ויש פעמים שדומה הדבר לחלון המשקף את האור מהחוץ ומאיר רק ביום ולא בלילה, ובין כך ובין כך על האדם לגלות בכל המצבים את האור האלהי המסתתר בכל דבר.

לשמוע נגינה מצד הקרושה

רבנו של עולם, אֵיל רַחֲמָן, מְלֵא רַחֲמִים, אָנָּא זַכְנֵי לְשִׁמְעַע בְּאַזְנֵי תַמִּיד נְגִינָה הַבָּאָה וְנִמְשָׁכֶת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, מִמְּנַגֵּן כְּשֶׁר יֵרָא שְׂמִים הַמְּנַגֵּן לְשֵׁם שְׂמִים, וְאַזְכָּה עַל יְדֵי נְגִינָה זוֹ לְבַרֵּר אֶת כַּח הַצִּיּוֹר וְהַמְדַמָּה שֶׁבְּשִׁכְלִי, וְיִשְׁפַע לִי כַח חֲזַק מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וְרוּחַ הַקְּדֻשׁ בְּמַדְרַגַת אֲמֶת, בְּאִפְסֵי שִׁשְׁפָּעוּ לִי מִנְגִינָה זוֹ גְּעֻגֻעִים וְהַשְׁתַּוְּקוּת לְכָל דָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, וְאַמְשֶׁךְ וְאַתְּגַעְגַע אַחֲרָיְךָ יִתְבַּרְךָ שְׂמָה, וְזַכְנֵי שְׁעַל יְדֵי הַשְׁתַּוְּקוּת וְהַגְּעֻעֻעִים שְׁלִי אַחֲרָיְךָ תִּתְקַבֵּל תְּשׁוּבָתִי לְרִצּוֹן מְלַפְנֶיךָ, וְיִתְבַּרְךָ בְּרַחֲמֶיךָ הַלְהִיּוֹת בְּעַל תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה וְאַמְתִּי כָּל יְמֵי חַיִּי, לְמַעַן יוֹטֵב לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְתוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל הַצְּטָרְכוֹתַי לְפָנֶיךָ יִתְבַּרְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, בֵּין בְּרוּחָנִי בֵּין בְּגִשְׁמִי, בְּטוֹב הַנְּרָאָה וְהַנְּגֻלָּה. אָמֵן נֶצַח סְלָה וְעַד.

סיפור לשולחן שבת

רבנו הגאון הינוקא שליט"א סיפר כמה פעמים סיפור נפלא על הגאון בעל הפני יהושע זיע"א, כפי שכתב הוא בעצמו בהקדמת ספרו מה הביאו לחברו. שפעם אחת כאשר ישב הגאון הצדיק בבית המדרש ומסר תורה לתלמידיו, ולפתע התפוצצו כמה חביות חומר נפץ ופרצה והתפשטה שריפה גדולה וכלתה כמה וכמה בתים, ונהרגו שלושים וששה נפשות מישראל, וביניהם אשתו, ובתו הקטנה היחידה, וחמותו, וסב אשתו, וגם בית המדרש נהרס ונפל והיה מונח הגאון הקדוש תחת כובד ההריסות ללא יכולה להניע אבריו וידיו, אבל היה ה' בעזרו שבתוך כרבע שעה נעשה לו כמו רווח בתוך ההריסות שלא ימחץ תחתם, אמנם עדיין לא היה לו איך לצאת משם והיה הגאון הקדוש בצרה גדולה, ונדר אז הגאון הקדוש בליבו שאם הקב"ה יציל אותו ויוציאו מבין ההפיכה לחיים טובים ולשלום, הוא יקבע עצמו בכותלי בית המדרש וירבה גבולו בתלמידים בעסק העיון בסוגיות הש"ס והפוסקים, ובעיקר בדרך סבו בעל המגיני שלמה זיע"א שהיה עוסק תמיד ליישב את דברי רש"י מאשר הקשו עליו בעלי התוספות. ומעיד ומספר הגאון הצדיק שעוד טרם סיים לחשוב הדברים בליבו שמע ה' בקול עֲנִיּוֹ ונעשה לו כמין שביל ממש בין ההריסות והוא יצא משם בשלום בלי פגע, ומאז עסק בבית המדרש לקיים את נדרו, וזהו הספר פני יהושע שהוא חיבר.